

Emberi szerveket is rejt az erdő

Elhagyott rabtemető a Bajai úton

Sírkereszteket fedeztünk fel Szegeden, egy elhagyott erdőben. Kiderült, a régi rabtemető maradványait rejtgeti a bozótos. A gazdátlan területre több mint ötven éve nem temetnek.

Fákkal, bozóttal benőtt temetőre bukkantunk Szegeden. Ha a Bajai úton kifelé haladunk a városból, és áthajtunk a második vasúti kereszteződésen, balra sűrű aljnövényzettel benőtt területet vehetünk észre. Ki gondolná, hogy az erdő egy temetőt rejtget a régi téglagyár mellett? Az öles fák között elhagyott, félig kidőlt fejfák, kőkeresztek között bukdácsolunk – némely kereszt már félig elsüllyedt a földben. Felirat csak néhányon látható. *Fejes Ernő*, a Szegedi Téglagyár egykori igazgatója úgy tudja, hogy az elhagyott erdőben rabok nyugszanak. Erre tizenhárom éve jött rá, amikor a téglagyárból ellopott nagyfeszültségű kábeleket keresték és találták meg a felirat nélküli sírok között.

– Ekkor még nem volt ilyen buja a növényzet – emlékszik vissza a volt igazgató, aki temetésre utaló jeleket is látott a területen. Ez azért furcsa, mert *Tóth Tamás* szegedi temető kutató szerint 1960 után a téglagyár melletti területre már nem temettek rabokat.

– A szegedi börtönben elhunyt rabokat ötven éve a belvárosi temetőbe temetik – mondja *Tóth Tamás*. Ezt *Csapó József*, a Szegedi Fegyház és Börtön parancsnoka is megerősíti. Elmondja: ebben az évben egy öngyilkos elítélte temettek el a belvárosi temetőben. Arról viszont nincs a börtönben dokumentáció, hogy kiket temethettek a Bajai út bal oldalára. A dandártábornok információja szerint utoljára a szegedi Csillag börtönben 1958-ban kivégezték *Kováts József* rabot, a téglagyári tó

melletti rabtemetőbe. Arról viszont neki sincs tudomása, hogy *Fejes Ernő* téglagyári igazgató milyen friss sírokat láthatott.

– Talán többet tud az a televíziós stáb, aki *Kováts József* földi maradványait keresi – mondja beszélgetésünk közben *Csapó József* börtönigazgató.

Bubryák István televíziós szerkesztő dokumentumfilmet készített *Kováts József* könyvelő 1958-as kivégzéséről. Úgy véli, az 1990-es években látott földmunkanyomok abból a kutatásból származnak, amikor keresték a forradalmár földi maradványait.

– Az exhumálások nem jártak sikerrel, de feltett szándékom, hogy tovább kutatunk. Remélem, a kivégzés ötvenéves évfordulóján, 2008. október 6-án méltón eltemethetjük a forradalmárt, akinek a Belvárosi temetőben emelt síremléke alatt üres koporsó van – említi a szerkesztő. Még egy név felmerül a kilencvenes évek exhumálása kapcsán. Megtudjuk, *Járolí Jenő*, a szegedi belvárosi temető vezetője részt vett a tizenöt évvel ezelőtti kutatásokban. Kiderül, nagyon jól ismeri a terepet. Azt is tudja, hogy nem csak kivégezt rabokat és természetes halállal elhunyt elítélteket temettek a rabtemetőbe.

– Bonctani temetésekre is sor került az 1980-as években ezen a helyen – ad magyarázatot a rabtemető kettős funkciójára. Kiderül: vannak olyan jelteless sírok az erdőben, amelyekben hivatalosan eltemetett emberi szervek vannak.

CS. G. L.

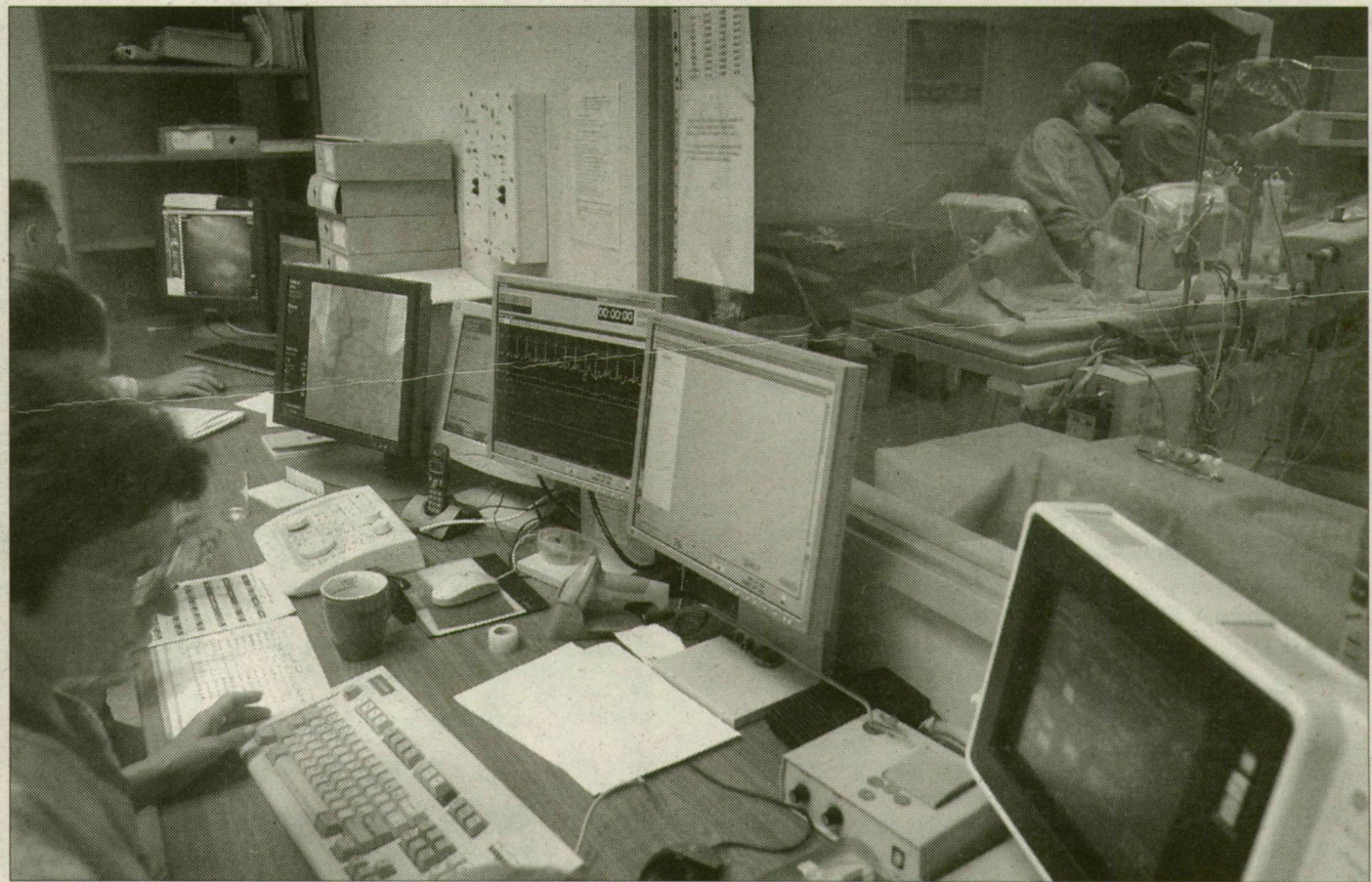

Félig elsüllyedt kereszt a rabtemetőben

Fotó: Segesvári Csaba

Csak bejutni nehéz a szegedi katéteres laborba

Szívműtét egy óra alatt

A kontrollszobában több orvos és asszisztens figyeli a monitorokat

Fotó: Segesvári Csaba

Bár nagyjából fél évet kell rá várni, a legkorszerűbb műszerekkel és eljárásokkal vizsgálják és kezelik a betegeket az egyik szegedi szívkatéteres laborban. A csúcstechnikát felvonultató műtőben tavaly kétezer beteget operáltak, a vizsgált páciensek már aznap hazamehetnek.

A szegedi sebészeti klinika alagsorában működő szívkatéteres laboratórium ajtaja előtt a kezeit tördelve ült tegnap reggel *Ondrejó Jánosné*. Férjét – az évente Szegeden megvizsgált vagy kezelt több ezer beteg egyikét – tíz perccel korábban hívták be a műtőbe. Az aggódtó tótkomlói asszony azt mondta, a 68 éves *János bácsi* nem először kezelik koszorúér-szűkítése miatt.

Odabent eközben egy kisebb team már bevezette a jobb csuklón át a katétert a szív egyik koszorúterébe, az ólomplexi fallal elválasztott kontrollszobában pedig több orvos és asszisztens figyelte a monitorokat. Az egyikén egy kontrasztanyagadékkal megfestett verőér lüktetett, a másikon *János bácsi* vérnyomását, pulzusát követték figyelemmel. Egy harmadik képernyőn közben egy orvos más betegek mozgóképes felvételeit tanulmányozta, hogy eldöntse: melyik terápia lenne nekik a legmegfelelőbb. A kontrollszemélyzet feladata, hogy azonnal szóljon a műtőben dolgozó szakembereknek, ha valamelyik értékkel valami nagyobb probléma adódna – a bentiéknak ugyanis túl sok mindenre kell figyelniük egyszerre.

Közben *Ungi Imrének*, a kardiológiai központ szívkatéteres laborvezető szakor-

vosának a nyugdíjas férfi állapotáról jelent a műtőben dolgozó kollégája, egy másikuk pedig jelzi: a mentők infarktuszgyanus nőt hoznak, akit sürgősségi esetként kell ellátniuk. A gömbpályán mozgó röntgennel, monitorokkal, kevlárasztalal, steril klímával, defibrillátorral felszerelt, csúcstechnikát felvonultató műtőben éppen végeztek *János bácsi* szívkatérezésével, így átadhatta az asztalt az új betegnek. A nyolc-tíz kilós ólomleányban, maszkban dolgozó szakemberek pörgetik a munkát: a tótkomlói férfi katéteres műtétjét 40 perc alatt végezték el.

Mint a szakorvos elmondta: a katérezés kezdetben csak szív- és érrendszeri vizsgálat volt, a szívsebész keze alá dolgoztak. Hazánkban csak tíz éve vezérik rendszeresen az úgynevezett intervenciókat katérezéssel, ami már gyógyító munka: ballonkatéterrel „felfújják”, kitágítják a beszűkült, elzáródott éret, vagy egy kicsi, fémhálós endoprotézist rögzítenek a kellő helyre, hogy

zavartalan legyen a véráramlás. Ez eltarthat akár két órán át is, de átlagosan egy óra alatt befejezik. A heveny infarktuszok halálozási aránya egyharmadára csökkenthető egy gyors katérezéssel – jelenleg ezt tartják a legkorszerűbb infarktuszellátási módszernek. Csuklón keresztül egyébként több évig csak a szegedi szakemberek katéreztek, a fiatal szakorvosok ide jöttek, ha meg akarták tanulni az eljárást. Ez a műtéti megoldás a legkevésbé kockázatos, a betegek számára kényelmesebb is, mint a lágyékon vagy a könyökhajlatban elvégzett beavatkozás – a kisebb kockázat miatt a műtött páciensek gyorsabban, a vizsgáltak akár azonnal haza is mehetnek.

János bácsi – mivel valójában szívűtétet hajtottak végre rajta – ugyan még benn tartották megfigyelésre, a beavatkozás után azonban mosolyogva mondta: jól van, és örül neki, hogy ilyen rövid időt kellett csak a műtőben töltenie.

T. R.

FÉLÉVES VÁRAKOZÁS

Bár a betegeket a legkorszerűbb műszerekkel vizsgálják és kezeléseket látják el, nem egyszerű bejutni a szegedi szívkatéteres laborokba. A teljesítményvolumen-korlát miatt a vizsgálatra és a kezelésre is közel fél évet kell várni, kivéve a sürgősségi eseteket. A szegedi labor a régió nagyjából 1,4 millió lakosát látja el: amíg csak egy működött, reggel 7-től este 10-ig folyamatosan dolgoztak a szakemberek. Az általunk meglátogatott high-tech labort 2004-ben adták át, a nagy igénybevétel miatt hamarosan újra festik. A kezelési igények robbanásszerű növekedését jól jelzi: míg 2000-ben nagyjából kétezer katérezést végeztek, amiből csak 350 volt operatív jellegű, addig tavaly már öt és fél ezret, s ebből kétezeret operatív céllal.

A bejárónő már nem csak a gazdagok luxusa Szegeden

Küzdelem a porccicák ellen – pénzért

Ipari porszívó, gőztisztító és extra hatékony vízköoldó – csak néhány eszköz a takarítók repertoárjából, amelyekkel megtisztítják otthonukat és megkönnyítik pénztárcánkat. A ropegős ezresek elvesztése nem olyan nagy megrázkódtatás, ha belátjuk: értékes órákat spórolunk, amikor mással végeztetjük a piszkos munkát.

– Takarítunk a nyugdíjas panellakásától kezdve az újszegedi milliósos négyemeletes házáig mindenhol, hiszen kosz is mindenütt van. Csak az igények különböznek. A kéréseket pedig természetesen a megrendelő anyagi helyzete is meghatározza. Így akad, akihez minden héten járunk, és olyan is, akihez csak egy évben egyszer, nagytakarításra – mondja *Suti Gábor* vállalkozó, akit arról kérdeztünk, kik takarítatnak, ahelyett, hogy maguk pucolnák fényesre otthonukat.

Az ok, amiért hivatásostól kérnek segítséget, mindenkinél más – tudjuk meg a vállalkozótól. Legtöbbször mégis az időhiánnyal magyarázzák. Amikor a nők este nyolckor esnek haza a munkából, érthető, hogy már nincs erejük kivikszolni a lakást. Ilyenkor csak felkapják a telefont, és a képzett egyszemélyes felmentő sereg már ott is van az ajtóban. A leggyűsebb és a legkönnyebben leigazolható takarítónőt mégsem a telefonkönyvből vagy hirdetésekéből kutathatjuk fel. Az ilyen, kincset érő segítők híre szájról szájra terjed az asszonyok között.

Bár az ember úgy gondolná, mégsem lehet bárkiből hivatásos takarítónő. Kizárólag néhány órás tanfolyam elvégzése és

a betanulási idő után léphetnek az asszonyok, esetenként urak a tettek mezejére. Gyakorlat teszi a mestert – vallja a takarítási vállalkozás vezetője. A „klíning lédik” nem egyszerű tisztítószerekkel, hanem ipari vegyszerekkel és speciális eszközökkel veszik fel a harcot a porccicák és a különböző szennyeződések ellen: ipari porszívó, gőztisztító és extra hatékony vízköoldó – csak néhány a lakást csillogóvá változtató „varázsanyagokból”. Amelyekért, ha magunk vásárolnánk meg, bizony borsos árak kellene fizetnünk. És csak ezután jönnek a hosszú, görnyedéssel eltöltött órák...

Mennyibe kerül, ha más végzi el helyettünk a piszkos munkát?

– Tízezertől háromezerezerig. Az árat a kosz mennyisége határozza meg – magyarázza *Suti Gábor*. – Nekem megéri, hogy kimenjek a helyszínre felmérni a terepet. Telefonon mondhatják, hogy közepesen szennyezett az az ablak, de ez csalóka. Előfordul, hogy csak a szőnyeg vagy az ablakok tisztítását kéri. A munkadíj ilyen esetekben sem egy ló ára. Nem beszélve a megspórolt időről és bosszúságokról.

B. B. A.

ÁRAK

Egy ablak tisztítása, amihez nem kell létra, 150-200 forintba kerül, a szőnyegé 400-ba. A függönyöket elvisszük a patyolatba, így ezek tisztításának árat nem mi határozzuk meg – halljuk a tarifát *Kóti Angéla* takarítónőtől. Egy másfél szobás panellakás teljes körű kipucolásáért mindössze 8000 forintot kell fizetni.

Nyolcezerért kitakarítják a másfél szobás panellakást

Fotó: DM-archív